

Redacteur ESB
m.dijkstra@sdu.nl

Gratis

De ministeries van OCW, Justitie en EZ brachten 18 januari een rapport uit over het downloaden van muziek, films en computerspellen via internet. Dit rapport (Huygen *et al.*, 2009) stelt dat het online delen van bestanden een positief effect op de welvaart heeft van ongeveer honderd miljoen euro per jaar. Deze conclusie is vrij opmerkelijk, omdat stichting Brein elke dvd laat voorzien van een halve minuut durende reclame waarin duidelijk wordt gemaakt dat het kopiëren van muziek en films gelijk staat aan diefstal. En diefstal staat meestal niet bekend als een fenomeen dat de economie vooruit helpt.

Dat het delen van bestanden toch positief is voor de welvaart, komt volgens de auteurs van het rapport doordat een grote groep consumenten gratis over de muziek of film kan beschikken. Voor een deel zouden deze consumenten de muziek of film voor de normale marktprijs niet hebben gekocht, maar dankzij het downloaden kunnen zij er gratis over beschikken, wat hun welvaart in de vorm van consumptiesurplus oplevert. Het downloaden van de een gaat daarbij niet ten koste van de consumptie van een ander, omdat het auteursrecht niet rivaliserend of uitsluitbaar is.

Een gevaar dat door tegenstanders van downloaden wordt genoemd, is dat teveel mensen gaan downloaden en er onvoldoende vraag ontstaat naar een bepaald product. Om de markt voor downloaders in stand te houden, is dus wel een voldoende grote massa kopers nodig. Voor de gemiddelde Britney Spears of Steven Spielberg zal dit nog wel lukken: zij kunnen nog wel op een paar miljoen aankopen per album of film rekenen. Het downloaden zal met name voor de kleinere artiesten uitmaken of zij in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Dit kan een aanleiding zijn voor de overheid om in te grijpen, in combinatie met de positieve externaliteiten van de markt: het kopen van een cd door de een, maakt de ander (de downloader) gelukkiger. Op het moment

doet de overheid dit in de vorm van inkomenssteun aan kunstenaars die onvoldoende verdienen om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De wet die dit voorschrijft is de opvolger van de inmiddels afgeschafte Beeldende Kunstregeling (BKR), die inhield dat de overheid een deel van de kunstwerken van beeldende kunstenaars van hen opkocht. Dat de wet op kritiek kon rekenen, verbaast niet. Omdat de overheid waarschijnlijk slechter in staat is dan de markt om de juiste prijs van een kunstwerk te bepalen, ligt het voor de hand dat ze teveel heeft betaald voor de kunstwerken.

Het rapport van Huygen *et al.* (2009) werpt een nieuw licht op de BKR. Als het gratis gebruiken van auteursrechten goed is voor de welvaart, kan in het verlengde gedacht worden dat het gratis beschikbaar stellen van deze rechten door de overheid dit ook is. Probleem blijft het vinden van een goede prijs. Hiervoor biedt Kremer (1998) een oplossing. Kremer stelt dat de overheid een marktprijs kan bepalen door het houden van een veiling onder particuliere partijen. Deze particuliere partijen zullen in een veiling niet het risico willen lopen om teveel te betalen voor een product, zoals in dit geval het auteursrecht, zodat de prijs op een marktconform niveau terecht komt. Om ervoor te zorgen dat de overheid toch het recht in handen krijgt, werpt de overheid aan het eind van deze veiling een munt op. Bij munt koopt de overheid het product voor het winnende bod, met eventueel een opslag. De uitkomst is een marktconforme prijs, voor een product dat daarna gratis aan het publiek gegeven kan worden. Kremer volgend, kan de overheid het intellectueel eigendom van een artiest die het zonder subsidie niet redt, veilen en opkopen. Hierna kan de overheid de auteursrechten vrij beschikbaar stellen en kunnen consumenten de muziek naar hartenlust downloaden. En, doordat de downloader zich niet kan uitsluiten van belastingen, net zomin als een artiest het downloaden kan uitsluiten, zal hij vooraf al betaald hebben voor de auteursrechten die hij gebruikt. Het heeft iets eerlijks.

LITERATUUR

Huygen, A., P. Rutten, S. Huvencers, S. Limonard, J. Poort, J. Leenheer, K. Janssen, N. van Eijk en N. Helberger (2009) *Ups and downs. Economische en culturele gevolgen van file sharing voor muziek, film en games*. Delft: TNO.
Kremer, M. (1998) Patent buy-outs: a mechanism for encouraging innovation. *Quarterly journal of economics*, 113(4), 1137-1167.